

Έλεγχος αγοράς

Η σημασία του ελέγχου αγοράς στα πιστοποιημένα προϊόντα

Ευρυδίκη Α. Οικονόμου, Γεωπόνος, Επιστήμης & Τεχνολογίας Τροφίμων- MSc
Γενική Διεύθυνση Διασφάλισης Ποιότητας Αγροτικών Προϊόντων, ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ

Σήμερα, η ποιότητα των αγροτικών προϊόντων και τροφίμων είναι προαπαιτούμενο σε όλες τις προηγμένες χώρες. Κρατικοί οργανισμοί και ιδιωτικοί φορείς πιστοποίησης, αναπτύσσουν και ελέγχουν Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας, ενώ οι καταναλωτές και οι οργανώσεις τους, δίνουν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στην αποτελεσματικότητα των συστημάτων αυτών.

Η Ποιότητα, το σύνολο των χαρακτηριστικών ενός αγροτικού προϊόντος ή τροφίμου, που του αποδίδουν την ικανότητα να ικανοποιεί εκφρασμένες και συνεπαγόμενες ανάγκες του καταναλωτή, δεν μπορεί να «εισαχθεί» στο προϊόν εκ των υστέρων, δηλαδή μετά την παραγωγή του, αλλά είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί στον τόπο και τον χρόνο της γέννησής του.

Η διασφάλιση της ποιότητας αφορά περισσότερο στην πρόληψη, ενώ ο έλεγχος της ποιότητας αφορά κυρίως στη διαπίστωση τυχόν μη συμμόρφωσης του τελικού προϊόντος, ως προς τις συμφωνημένες προδιαγραφές, πριν τη θέση του στην αγορά (στις εγκαταστάσεις παραγωγής και επεξεργασίας τους), αλλά και μετά την τοποθέτησή τους στην αγορά για κατανάλωση.

Η Πιστοποίηση της Ποιότητας ενός αγροτικού προϊόντος ή τροφίμου:

- είναι μια διαδικασία με την οποία ένας ανεξάρτητος φορέας δίνει γραπτή εγγύηση ότι ένα προϊόν συμμορφώνεται με καθορισμένες απαιτήσεις, που περιγράφονται σε προαιρετικά πρότυπα (εκτός από εκείνα που σχετίζονται κυρίως με την ασφάλεια και την υγιεινή του),
- του δίνει τη δυνατότητα να κυκλοφορεί στην αγορά με τη σχετική επισήμανση,
- του δίνει μια αδιαμφισβήτητη πρόσθετη αξία,

- είναι ένα πλεονέκτημα για τον παραγωγό αλλά και τον διανομέα, αφού διευκολύνει και κατά συνέπεια ανοίγει τις αγορές και απλοποιεί τις εμπορικές σχέσεις, και τέλος
- παρέχει τη διαβεβαίωση στον αγοραστή/καταναλωτή, ότι το αγοραζόμενο αγροτικό προϊόν ή τρόφιμο καλύπτει καθορισμένα χαρακτηριστικά ποιότητας, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη του στον παραγωγό, ενώ τον βοηθά να το διακρίνει από συγκρίσιμα/ομοειδή προϊόντα.

Ο έλεγχος αγοράς των πιστοποιημένων αγροτικών προϊόντων και τροφίμων, προστατεύει αφενός τις πιστοποιημένες επιχειρήσεις από τον αθέμιτο ανταγωνισμό και αφετέρου τους καταναλωτές από την παραπλάνηση, και αφορά στην:

- ορθή επισήμανση των προϊόντων που έχουν τηρήσει τις καθορισμένες απαιτήσεις και τα χαρακτηριστικά ποιότητας, καθώς και στο αν οι επιχειρήσεις που τα τοποθετούν στην αγορά διαθέτουν πιστοποιητικό σε ισχύ,
- καταχρηστική επισήμανση συγκρίσιμων και ομοειδών προϊόντων που δεν τηρούν τις σχετικές απαιτήσεις της πιστοποίησης, από επιχειρήσεις που τα τοποθετούν στην αγορά και δεν είναι καταχωρισμένες στα «Μπρώα» του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, και τέλος στη
- διαφοροποίηση της επισήμανσης και περιγραφής των προϊόντων, από τις επιχειρήσεις χονδρικής και λιανικής πώλησης και ηλεκτρονικού εμπορίου (e-shops), οι οποίες καταχρηστικά χρησιμοποιούν ονομασίες, ενδείξεις, σύμβολα και σημάτα πιστοποίησης, στην παρουσίαση, στην προβολή και στη διακίνηση συγκρίσιμων/ομοειδών προϊόντων που δεν είναι πιστοποιημένα.

Έλεγχος αγοράς στα τυριά ΠΟΠ

Η ανάγκη προστασίας στην αγορά της ΕΕ ονομαστών αγροτικών προϊόντων και τροφίμων που παράγονται στα κράτη μέλη της

και οφείλουν τη φήμη τους στο τόπο παραγωγής και επεξεργασίας τους, από συγκρίσιμα προϊόντα που καταχρηστικά έφεραν την ονομασία τους, οδήγησε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ στην έκδοση του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1151/2012 για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων.

Οι ελληνικές ονομασίες και ενδείξεις ΠΟΠ & ΠΓΕ αγροτικών προϊόντων και τροφίμων, που έχουν έως σήμερα καταχωριστεί στους κοινοτικούς καταλόγους, ανέρχονται σε 103, εκ των οποίων οι 21 αφορούν σε τυριά ΠΟΠ.

A/A	ΤΥΡΙΑ ΠΟΠ
1	ΑΝΕΒΑΤΟ
2	ΓΑΛΟΤΥΡΙ
3	ΓΡΑΒΙΕΡΑ ΑΓΡΑΦΩΝ
4	ΓΡΑΒΙΕΡΑ ΚΡΗΤΗΣ
5	ΓΡΑΒΙΕΡΑ ΝΑΞΟΥ
6	ΚΑΛΑΘΑΚΗ ΛΗΜΝΟΥ
7	ΚΑΣΕΡΙ
8	ΚΑΤΙΚΙ ΔΟΜΟΚΟΥ
9	ΚΕΦΑΛΟΓΡΑΒΙΕΡΑ
10	ΚΟΠΑΝΙΣΤΗ
11	ΛΑΔΟΤΥΡΙ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ
12	ΜΑΝΟΥΡΙ
13	ΜΕΤΣΟΒΟΝΕ
14	ΜΠΑΤΖΟΣ
15	ΞΥΝΟΜΥΖΗΘΡΑ ΚΡΗΤΗΣ
16	ΠΗΧΤΟΓΑΛΟ ΧΑΝΙΩΝ
17	ΣΑΝ ΜΙΧΑΛΗ
18	ΦΕΤΑ
19	ΣΦΕΛΑ
20	ΦΟΡΜΑΕΛΑ ΑΡΑΧΩΒΑΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ
21	ΞΥΓΑΛΟ ΣΗΤΕΙΑΣ ΠΟΠ

Στη χώρα μας, τα συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 1151/2012, καθορίζονται με την αριθ. 261611/07 ΚΥΑ και τις τροποποιήσεις της, ενώ οι απαιτήσεις πιστοποίησης καθορίζονται στον Κανονισμό Ελέγχου και Πιστοποίησης Προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ.

Με βάση το ισχύον νομικό πλαίσιο σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ είναι υπεύθυνος να ελέγχει και να πιστοποιεί την παραγωγή, συσκευασία και εμπορία των προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ, και σύμφωνα με το Άρθρο 8 γ της ανωτέρω ΚΥΑ, να διενεργεί τακτικούς ή/και αιφνιδιαστικούς ελέγχους στην αγορά.

Για τον σκοπό αυτό ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ:

- λαμβάνει μέτρα, ώστε να προλαμβάνεται ή να παύει η αθέμιτη χρήση των ονομασιών, των ενδείξεων, των συμβόλων και των σημάτων πιστοποίησης ΠΟΠ/ΠΓΕ στην επισήμανση προϊόντων, που παράγονται ή διατίθενται στην ελληνική αγορά
- παρέχει επαρκή εχέγγυα αντικειμενικότητας και αμεροληψίας και διαθέτει το ειδικευμένο προσωπικό και τους πόρους που απαιτούνται για την εκτέλεση των καθηκόντων
- διεξάγει επίσημους ελέγχους προκειμένου να διαπιστωθεί αν τα προϊόντα συμμορφώνονται προς τις απαιτήσεις της επισήμανσης/παρουσίασης/διαφήμισής τους, καθώς και των προδιαγραφών καταχώρισής τους, ώστε να προστατευτούν οι καταχωρισμένες ονομασίες, οι ενδείξεις, το κοινοτικό σύμβολο, καθώς και το σήμα πιστοποίησης "AGROCERT" του ΕΛΓΟ:

- ▶ στα σημεία χονδρικής και λιανικής πώλησης, ήτοι σε κάθε είδους κατάστημα, χώρο πώλησης ή/και διάθεσής τους
 - ▶ σε πάσης φύσεως διαφημιστικό υλικό που περιέχεται σε γνώση των ελεγκτικών οργάνων
 - ▶ σε καταστήματα ηλεκτρονικού εμπορίου (e-shops)
- εξετάζει τις καταγγελίες τρίτων και τα ευρήματα που διαβιβάζονται από άλλες Αρχές Ελέγχου, καθώς και οποιασδήποτε παρατυπία ή παράβαση της ισχύουσας νομοθεσίας για την επισήμανση προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ, που εντοπίζονται στην αγορά και του γνωστοποιούνται
 - ζητά τη συνδρομή άλλων Αρμόδιων Αρχών Ελέγχου ή Υπηρεσιών του Δημοσίου για τις περιπτώσεις προφανών παραβάσεων, που αφορούν στη δημόσια υγεία ή εξαπάτηση του καταναλωτικού κοινού, προκειμένου να αποσύρονται από την αγορά άμεσα όλα τα προϊόντα της παρτίδας που διαπιστώθηκε το πρόβλημα ή η απάτη
 - παραπέμπει στην Επιτροπή του ΥΠΑΑ&Τ τις επιχειρήσεις που ευθύνονται για παρατυπίες ή παραβάσεις της νομοθεσίας, προκειμένου να επιβληθούν κυρώσεις
 - γνωστοποιεί τα αποτελέσματα των ελέγχων στις επιχειρήσεις παραγωγής, συσκευασίας ή/και εμπορίας, εφόσον τεκμηριωμένα ευθύνονται για παρατυπίες ή παραβάσεις που αφορούν στην επισήμανση των προϊόντων τους και διαπιστώθηκαν στην αγορά.

Οι έλεγχοι στην αγορά των προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ, διενεργούνται σε όλες τις περιοχές της χώρας, από το έτος 2006 από τον ΟΠΕΓΕΠ και στη συνέχεια από το έτος 2011 από τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ.

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται:

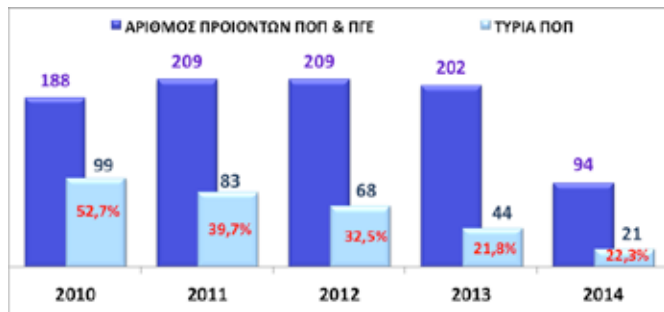
- οι έλεγχοι που διενεργήθηκαν την 5ετία 2010-2014 στην αγορά και η κατανομή τους στην ευρύτερη περιοχή της Αττικής και της περιφέρειας, καθώς και
- ο αριθμός όλων των προϊόντων ΠΟΠ /ΠΓΕ που καταγράφηκαν την 5ετία 2010-2014 και ειδικότερα ο αριθμός των τυριών ΠΟΠ.

Στην περίπτωση διαπίστωσης παραβάσεων, που αφορούν σε τοποθέτηση στην αγορά γεωργικών προϊόντων ή τροφίμων:

- α) για τα οποία δεν έχουν τηρηθεί οι προδιαγραφές καταχώρισης που αναφέρονται στην κείμενη κοινοτική και εθνική νομοθεσία και εντούτοις χρησιμοποιούν καταχωρισμένες ονομασίες, ενδείξεις, σύμβολα ή σήματα στην επισήμανση, παρουσίαση και διαφήμιση ή/και
- β) με ενδείξεις που προκαλούν παραπλάνηση των καταναλωτών και συνιστούν αθέμιτο ανταγωνισμό, ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ παραπέμπει τις επιχειρήσεις που ευθύνονται, στην Επιτροπή Εξέτασης Παρατυπιών και Παραβάσεων του ΥΠΑΑ&Τ, που μπορεί να επιβάλει:

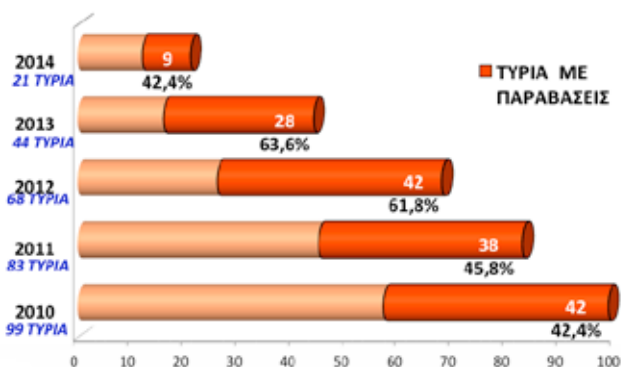
Αριθμός των ελέγχων αγοράς για τα προϊόντα ΠΟΠ & ΠΓΕ 2010-2014

Συνολικός αριθμός προϊόντων ΠΟΠ & ΠΓΕ και τυριών ΠΟΠ, που καταγράφηκαν.

- i) την άμεση αντικατάσταση της επισήμανσης, παρουσίασης και διαφήμισης από όλη την παρτίδα ή όλη την παραγωγή των προϊόντων, στα οποία διαπιστώθηκε η παράβαση, με έξοδα και ευθύνη του παραβάτη, υπό την επίβλεψη του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, και
- ii) πρόστιμο μέχρι 300.000 €.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται για το διάστημα 2010-2014, το ποσοστό των τυριών με παραβάσεις στην επισήμανση/παρουσίασή τους που παραπέμφθηκαν στην Επιτροπή του ΥΠΑΑΤ, από το σύνολο των τυριών ΠΟΠ που καταγράφηκαν.

Συμπεράσματα

Ο αριθμός των τυριών, που καταγράφηκαν από τα κλιμάκια ελέγχου με παραβάσεις στην επισήμανσή τους, που παραπλανούν τον καταναλωτή αφού παραπέμπουν στα τυριά ΠΟΠ, παρουσιάζει μείωση, σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας 5τίας, ενώ η αγορά των τυριών καταγράφει μια τάση συμμόρφωσης σχετικά με την ορθή επισήμανση των τυριών ΠΟΠ.

Αυτό οφείλεται στη:

- συνεχή παρουσία του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, με κλιμάκια ελέγχου του στην αγορά,
- επιτόπου ενημέρωση των σημείων ελέγχου και στη συνέχεια των λοιπών εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στην τροφοδοτική αλυσίδα διακίνησης και εμπορίας,
- ενημέρωση των επιχειρήσεων παραγωγής/συσσκευασίας/εμπορίας, που τεκμηριωμένα ευθύνονται για τις παραβάσεις*, αλλά χρησιμοποιούν επισήμανσεις ΠΟΠ σε τυριά τους χωρίς να είναι ενταγμένες στο «Μητρώο», σχετικά με τις διαδικασίες Πιστοποίησης, ώστε να προβούν σε άμεση συμμόρφωση και να αιτηθούν την ένταξή τους στο σύστημα, *το 80% των επιχειρήσεων, που προϊόντα τους με παραβάσεις καταγράφηκαν σε έλεγχο αγοράς, εντάχθηκαν στο σύστημα Ελέγχου & Πιστοποίησης μετά από ενημέρωση και συμμόρφωσή τους
- αξιοποίηση των ευρημάτων, στην εφαρμογή των διαδικασιών του «ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ» (ΠΟΓ-R-01/4), για τις ενταγμένες επιχειρήσεις στο «Μητρώο», και τέλος
- αποτρεπτικότητα που έχει επιτευχθεί με την εφαρμογή των κυρωτικών μέτρων.

Τα τυριά ΠΟΠ είναι φημισμένα και καταξιωμένα στην ελληνική αγορά αλλά και στη συνείδηση του καταναλωτή. Παραμένουν γι' αυτό ευάλωτα στον αθέμιτο ανταγωνισμό που δημιουργούν οι παραπλανητικές πρακτικές επισήμανσης. Η εντατικοποίηση των ελέγχων στην αγορά σε συνδυασμό με την ένταξη ολοένα και περισσότερων επιχειρήσεων στο σύστημα Έλεγχου και Πιστοποίησης του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, αποτελεί την ομπρέλα προστασίας των καταναλωτών και των πιστοποιημένων τυριών, αφού στοχεύει ώστε η επισήμανση ενός τυριού, που είναι η ταυτότητά του και η πηγή των πληροφοριών που παρέχει στον καταναλωτή, να ανταποκρίνεται στα ποιοτικά χαρακτηριστικά του.

Το σήμα πιστοποίησης "AGROCERT" στην ετικέτα ενός τυριού ΠΟΠ, είναι η διάκριση στην επισήμανσή του που ενισχύει την εμπιστοσύνη μεταξύ του παραγωγού και του καταναλωτή. Είναι απαραίτητο να εδραιωθεί στην αγορά η σημασία της τοποθέτησής του σε όλα τα αγροτικά προϊόντα και τρόφιμα που ελέγχει και πιστοποιεί ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ.

Ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ πρέπει να αναδείξει τη σημασία του σήματος "AGROCERT" στην αγορά, αφού στην ουσία αποτυπώνει τη συμβολή του ως ανεξάρτητου φορέα που δίνει γραπτή εγγύηση ότι τα τυριά ΠΟΠ συμμορφώνονται με καθορισμένες απαιτήσεις που περιγράφονται στην ισχύουσα ενωσιακή & εθνική νομοθεσία και στον Κανονισμό Ελέγχου και Πιστοποίησής του.

Οι επιχειρήσεις παραγωγής, συσκευασίας ή και εμπορίας, που τοποθετούν στην αγορά ένα πιστοποιημένο τυρί ΠΟΠ, πρέπει να αντιληφθούν τη "δύναμη" του σήματος "AGROCERT" που διακρίνει τα προϊόντα τους από τα ομοειδή και συγκρίσιμα τυριά στο ράφι.

Οι επιχειρήσεις της πώλησης και της εφοδιαστικής αλυσίδας πρέπει να αναζητούν το σήμα "AGROCERT" στα τυριά ΠΟΠ, ώστε να προτείνουν με ασφάλεια τα πιστοποιημένα τυριά στον καταναλωτή και να διευκολύνουν τις συνεργασίες μεταξύ τους.

Τέλος, ο καταναλωτής πρέπει να ενημερωθεί, ώστε να γνωρίζει ότι ένα τυρί που φέρει την καταχωρισμένη ονομασία ΠΟΠ, το κοινωτικό σύμβολο και τις πληροφορίες που σχετίζονται με τις απαιτήσεις της πιστοποίησης, είναι ελεγμένο και πιστοποιημένο από τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ μόνο αν φέρει και το σήμα πιστοποίησης "AGROCERT" στην ετικέτα του.

Πληροφορίες: Διεύθυνση Πιστοποίησης & Προδιαγραφών, Τμήμα Επιθεωρήσεων & Ελέγχων, Γενική Διεύθυνση Διασφάλισης Ποιότητας Αγροτικών Προϊόντων ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, Κουρτίδου 56-58 & Νιρβάνα, 111 45 Αθήνα, **τηλ.:** 210 8392184, **e-mail:** eoikonomou@elgo.gr